

36 915 IIA Wijziging van de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

Memorie van toelichting

INHOUDSOPGAVE

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL 3

B. BEGROTINGSTOELICHTING 4

1 Leeswijzer 4

2 Beleidsartikelen 5

2.1 Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer
5

2.2 Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden
Tweede Kamer 6

2.3 Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer
7

2.4 Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede
Kamer 9

3 Niet-Beleidsartikel 10

3.1 Artikel 10. Nog onverdeeld 10

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van de Staten-Generaal.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

P.E. Heerma

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Voor u ligt de eerste suppletoire begroting 2026 van de Staten-Generaal. De eerste suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de uitvoering van de begroting 2026 (Kamerstukken II 2025/26, [36 800 IIA, nr. 1](#)). De stand van de eerste suppletoire begroting wordt vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2026 opgebouwd.

In deze eerste suppletoire begroting wordt in de tabel budgettaire gevolgen van beleid de cijfers van zes begrotingsjaren weergegeven. In de kolom van begrotingsjaar 2031 zijn de middelen in verband met de extrapolatie gepresenteerd.

Uitgangspunt bij de toelichting op de tabel is dat per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht worden, die groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) zijn opgenomen, de zogenaamde staffel, te weten:

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € mln.)	Technische mutaties (ondergrens in € mln.)
1. Wetgeving en controle Eerste Kamer	Verplichtingen/Uitgaven 1 mln. Ontvangsten 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven 2 mln. Ontvangsten 2 mln.
2. Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer	Verplichtingen/Uitgaven 1 mln. Ontvangsten 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven 2 mln. Ontvangsten 2 mln.
3. Wetgeving en controle Tweede Kamer	Verplichtingen/Uitgaven 2 mln. Ontvangsten 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven 4 mln. Ontvangsten 2 mln.
4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer	Verplichtingen/Uitgaven 1 mln. Ontvangsten 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven 2 mln. Ontvangsten 2 mln.
10. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven 1 mln. Ontvangsten 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven 2 mln. Ontvangsten 2 mln.

2 Beleidsartikelen

2.1 Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties suppletore begroting (4)	Stand le suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. 1.0	28.286	0	28.286	3.422	31.708	260	260	2.060	2.360	27.092
Verplichtingen	28.286	0	28.286	3.422	31.708	260	260	2.060	2.360	27.092
Uitgaven	28.286	0	28.286	3.422	31.708	260	260	2.060	2.360	27.092
1.0 Wetgeving en controle Eerste Kamer	28.286	0	28.286	3.422	31.708	260	260	2.060	2.360	27.092
<i>Institutionele inrichting</i>	22.192	0	22.192	3.362	25.554	200	200	2.000	2.000	20.923
Apparaat Eerste Kamer	22.192	0	22.192	3.362	25.554	200	200	2.000	2.000	20.923
<i>Personele uitgaven</i>	5.602	0	5.602	0	5.602	0	0	0	0	5.602
Vergoedingen voorzitter/leden Eerste Kamer	5.602	0	5.602	0	5.602	0	0	0	0	5.602
<i>Materiële uitgaven</i>	492	0	492	60	552	60	60	60	360	567
Verenigde vergadering	492	0	492	60	552	60	60	60	360	567
Ontvangsten	140	0	140	0	140	0	0	0	0	140

Toelichting

Institutionele inrichting

Apparaat Eerste Kamer

Als gevolg van de verlenging van de renovatie van het Binnenhof tot medio

2031 is aanvullend budget vereist voor de gebruikerskosten in de jaren 2029 tot en met 2031. Dit is al eerder toegepast voor de jaren 2026 tot en met 2028, maar is ook nodig voor 2029 tot en met 2031. Daarnaast zijn de gebouw-gebonden systemen, zoals de beveiligings- en audiovisuele systemen deels aan vervanging toe.

2.2 Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontwerp - begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletoire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Ar										
t.										
Verplichtingen	45.055	0	45.055	8.684	53.739	5.459	2.933	531	4.884	40.170
Uitgaven	45.055	0	45.055	8.684	53.739	5.459	2.933	531	4.884	40.170
2.0										
Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer	45.055	0	45.055	8.684	53.739	5.459	2.933	531	4.884	40.170
<i>Institutionele inrichting</i>	<i>30.805</i>	<i>0</i>	<i>30.805</i>	<i>0</i>	<i>30.805</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>30.805</i>
Schadeloosstelling	30.805	0	30.805	0	30.805	0	0	0	0	30.805
<i>Personele uitgaven</i>	<i>14.250</i>	<i>0</i>	<i>14.250</i>	<i>8.684</i>	<i>22.934</i>	<i>5.459</i>	<i>2.933</i>	<i>531</i>	<i>4.884</i>	<i>9.365</i>
Pensioenen en wachtgelden	14.250	0	14.250	8.684	22.934	5.459	2.933	531	4.884	9.365
Ontvangsten	86	0	86	0	86	0	0	0	0	86

Toelichting

Personele uitgaven

Pensioenen en wachtgelden

Het budget voor de wachtgeldregeling dient verhoogd te worden met € 8,7 mln. in 2026 en in 2027 met € 5,5 mln. als gevolg van een groter beroep op de wachtgeldregeling door vertrekkende en niet-herkozen Kamerleden. Daarnaast is in deze reeks de verkiezingscyclus aangepast aan de volgende reguliere Tweede Kamerverkiezing op 15 mei 2030.

2.3 Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede

Kamer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendemen- ten en ISB (2)	Vastgeste- de begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletioi- re begroting (4)	Stand le suppletioi- re begroting (5) = (3) + (4)	Mutati- e 2027	Mutati- e 2028	Mutati- e 2029	Mutati- e 2030	Mutatie 2031
Ar- t. Verplichtingen	210.197	0	210.197	11.692	221.889	3.381	-	7.400	21.947	206.318
Uitgaven	210.197	0	210.197	11.692	221.889	3.381	-	7.400	21.947	206.318
3. Wetgeving en controle 0 Tweede Kamer	210.197	0	210.197	11.692	221.889	3.381	-	7.400	21.947	206.318
<i>Institutionele inrichting</i>	152.797	0	152.797	5.750	158.547	5.465	7.270	9.675	20.271	150.032
Apparaat Tweede Kamer	151.376	0	151.376	5.750	157.126	5.465	7.270	9.675	20.271	148.611
Onderzoeksbudget	1.421	0	1.421	0	1.421	0	0	0	1	1
<i>Materiële uitgaven</i>	57.400	0	57.400	5.942	63.342	-	-	-	1.676	56.286
Drukwerk	2.273	0	2.273	0	2.273	0	0	0	0	2.273
Fractiekosten	49.151	0	49.151	5.649	54.800	-	-	-	1.676	50.900
Uitzending leden	547	0	547	0	547	0	0	0	0	547
Parlementaire enquêtes	2.863	0	2.863	293	3.156	0	0	0	0	0
Bijdrage ProDemos	2.566	0	2.566	0	2.566	0	0	0	0	2.566
Ontvangsten	3.639	0	3.639	300	3.939	300	300	300	300	3.939

Toelichting

Institutionele inrichting

Apparaat Tweede Kamer

Dit betreft een overboeking vanuit de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) naar de begroting van de Staten Generaal (IIA). Voor de versterking van de kennis- en onderzoeksfunctie van de Tweede

Kamer is vanuit de enveloppe goed bestuur en sterke rechtsstaat structureel € 10 mln. beschikbaar gesteld (Kamerstukken II 2024/25, 33047-41). Met deze middelen zet de Kamerorganisatie een meerjarig ingroeimodel neer waarmee structureel wordt geïnvesteerd in een stevige en eigenstandige kennis- en informatiepositie, deskundigheid en digitale ondersteuning van Kamerleden.

Voor 2026 is € 10 mln. geraamd voor audiovisuele voorzieningen (AV) (terugverhuizing Binnenhof). De terugverhuizing staat nu op medio 2031 waarvoor in 2030 de voorbereiding op AV getroffen moeten

worden. Daarom worden € 8 mln. uit 2026 en € 3 mln. uit 2027 via een kasschuif geschoven naar 2030.

Vanaf 2026 is aanvullend budget benodigd voor de integrale veiligheid van de Tweede Kamer. De veiligheidssituatie van het pand, de systemen en de leden van de Tweede Kamer vragen om investeringen in personeel en materieel. Voor 2026 betreft dit € 5 mln. tot en met 2031 betreft het € 1 mln. per jaar.

Als gevolg van de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober 2025 zijn incidentele kosten gemaakt. Hiervoor is € 1,5 mln. nodig ten behoeve van de interne verhuizing (€ 0,7 mln.) en begeleiding bij het formatieproces vanuit Algemene Zaken (ca. € 0,9 mln.). Bij de raming 2025 was dit bedrag geraamd voor het jaar 2028, maar door de eerdere verkiezingen is het bedrag van 2028 naar 2026 geschoven. Deze kosten komen voort uit de vertraging van de interne verhuizing. Na verkiezingen worden partijen namelijk bij de interne verhuizing opnieuw ingedeeld. Een deel van deze kosten viel in 2025, een deel nog in 2026.

Daarnaast is budget toegevoegd voor de bedrijfsvoering en een toekomstbestendige Kamerorganisatie (in lijn met de aangenomen [motie Wijen Nass](#)). Daaronder valt uitbreiding van het technisch beheerteam van Parlis, extra Woo-ondersteuning, uitbreiding van de afdeling Juridische Zaken en de Griffie Commissies. Verder zijn er extra middelen nodig voor de reorganisatie van de Griffie Commissies.

Naar aanleiding van een onderzoek uit januari 2025, werd besloten te reorganiseren. Dit omdat het onderzoek aantoonde dat de aansturing efficiënter kon. De reorganisatie heeft de drie verschillende Griffie Commissies samengevoegd tot één dienst. Met deze samenvoeging worden de fte's structureel verhoogd van 3 fte naar 5 fte. Als gevolg is hiervoor structureel € 0,3 mln. nodig. Met deze nieuwe structuur wordt de managementcapaciteit versterkt, de strategische sturing verbeterd en de samenwerking en mobiliteit tussen de verschillende onderdelen vergroot.

De Tweede Kamer maakt gebruik van de eindejaarsmarge voor het rond krijgen van hun begroting en het zelf zo goed mogelijk op kunnen lossen van problematiek.

Materiële uitgaven

Fractiekosten

Het budget voor de fractiekosten is bijgesteld op basis van het meest actuele zetelbedrag en de uitslag van de Tweede Kamerverkiezing van 29 oktober 2025. In 2026 ontvangen fracties die bij deze verkiezingen zetels hebben verloren nog gedurende circa één jaar fractiegeld op basis van hun eerdere zetelaantal (schokdemping). Daarnaast is in deze reeks de verkiezingscyclus aangepast aan de volgende reguliere Tweede Kamerverkiezingen op 15 mei 2030.

2.4 Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontwerp-begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	4.703	0	4.703	0	4.703	0	0	0	0	1.683
Uitgaven	4.703	0	4.703	0	4.703	0	0	0	0	1.683
4. Wetgeving en controle Tweede Kamer	4.703	0	4.703	0	4.703	0	0	0	0	1.683
<i>Materiële uitgaven</i>	<i>4.703</i>	<i>0</i>	<i>4.703</i>	<i>0</i>	<i>4.703</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.683</i>
Drukwerk	4.703	0	4.703	0	4.703	0	0	0	0	1.683
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bij artikel 4 worden geen mutaties toegelicht, omdat de mutaties in de eerste suppletore begroting niet groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften is opgenomen in de staffel.

3 Niet-Beleidsartikel

3.1 Artikel 10. Nog onverdeeld

Tabel 6 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendemen- ten en ISB (2)	Vastgeste Ide begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletoi- re begroting (4)	Stand le suppletoi- re begroting (5) = (3) + (4)	Mutati- e 2027	Mutati- e 2028	Mutati- e 2029	Mutati- e 2030	Mutati- e 2031
Art. Verplichtingen	0	0	0	3.462	3.462	3.286	3.351	3.169	3.157	3.147
Uitgaven	0	0	0	3.462	3.462	3.286	3.351	3.169	3.157	3.147
4. Nog onverdeeld	0	0	0	3.462	3.462	3.286	3.351	3.169	3.157	3.147
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.462</i>	<i>3.462</i>	<i>3.286</i>	<i>3.351</i>	<i>3.169</i>	<i>3.157</i>	<i>3.147</i>
Loonbijstelling	0	0	0	1.220	1.220	1.176	1.260	1.155	1.151	1.142
Prijsbijstelling	0	0	0	2.242	2.242	2.110	2.091	2.014	2.006	2.005
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Loonbijstelling

Dit betreft de loonbijstelling tranche 2026 voor de Staten-Generaal.

Prijsbijstelling

Dit betreft de prijsbijstelling tranche 2026 voor de Staten-Generaal.
De doorverdeling vindt later in 2026 plaats.